

Stiletten

ORGAN FÖR INDEPENDENT LIVING I SVERIGE SEDAN 1986 | NR 5 2007 | 40:-

Personlig assistans

Det handlar om allt från att ta sig ombord på tunnelbanan till att få av sig kläderna. Det kan vara att tända en cigg eller bre en macka. Kärnan i personlig assistans är att själv kunna välja vem det är som vänder skolbokens sidor åt dig eller håller i din mobil. Men trots att assistansformen revolutionerat många funkisars liv är den ständigt ifrågasatt.

TECKNADE SUPERFUNKISAR

BILJETTER TILL PARALYMPICS

ORD FRÅN REDAKTÖREN

Välkommen till det sista numret av Stiletten 2007. Tidningen denna gång bjuder på ett tema i sann independent living-anda, temat är nämligen personlig assistans. Och på tal om independent living, missa inte il-nyheten om GiL:s seger över Arbetsmiljöverket på sidan 5. I krönikan skriver Anna Dahlberg om fördomar mot folk med albinism och Gunilla Hårdberg har läst en nyutkommen bok om att vara invandrare med funktionsnedsättning. I det här numret blir det också en hel del om serier.

Glöm inte att skicka oss nyhetstips, insändare eller respons på det du läst i tidningen. Om du skickar oss ett mejl med ärenderaden "gästlistan" kommer du få en inbjudan till nästa smygläsning av Stiletten. Den kommer att ske på något trivsamt ställe i stockholmstrakten dagarna före att nummer ett av Stiletten 2008 dimper ner i läsarnas brevlådor. God jul och gott nytt år.

Finn Hellman

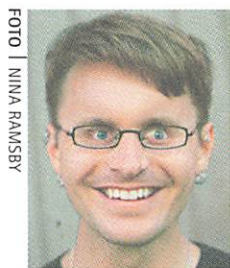

FOTO | NINA RAMSBY

REDAKTÖR

Finn Hellman | finn.hellman@stiletten.se

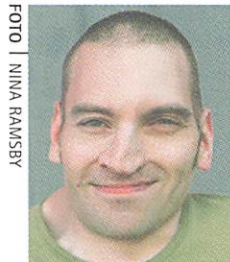

FOTO | NINA RAMSBY

REPORTER

Herman Grafström | herman.grafstrom@stiletten.se

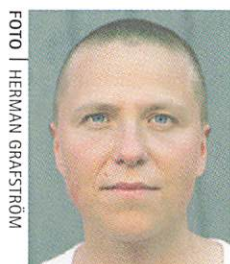

FOTO | HERMAN GRAFSTRÖM

BILDREDAKTÖR/ILLUSTRATÖR/FOTOGRAF/LAYOUT
Nina Ramsby | produktion@ninaramsby.se

EN KÄND PROFIL I FÖRHÖR

Lars Mullback har lämnat storstaden och flyttat till Skåne. Till titlarna författare, journalist och filmregissör kan han nu lägga restaurangägare.

VAD GÖR DIG GLAD JUST NU?

– Det är full fart. Jag jobbar med en film om konduktiv pedagogik som ska visas i TV4 till våren. Det är en uppföljning till en film som jag gjorde för ungefär tio år sedan. Filmen innehåller bland annat en intervju med Arvid Carlsson som är Nobelpristagare i medicin. Han har bevisat att hjärnan kan växa och lära sig nya saker och det kommer han att presentera i filmen.

VAD ÄR DET SPECIELLA MED KONDUKTIV PEDAGOGIK?

– Det är bara konduktiv pedagogik som är anpassad för

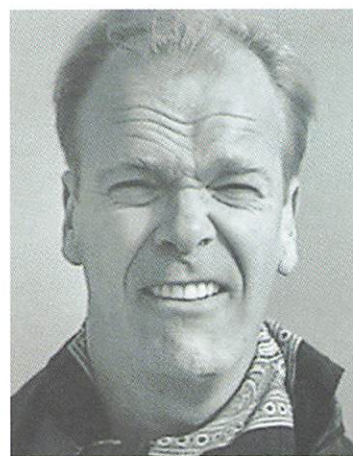

FOTO | ANETTE MULLBACK

CP-skadade och träningen gör det lättare att leva. Jag har muskelspänningar i min arm och får ont ibland, går man till habiliteringen får man bara en värktablett. Går man till en konduktor får man hjälp att lära sig att göra en liten rörelse och då går besvären över på längre sikt.

Herman Grafström

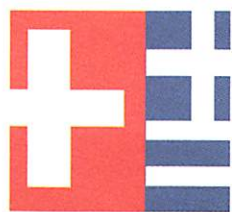
Läs mer om konduktiv pedagogik och Mullback Café & Restaurang på www.mullback.se

Stiletten

Redaktör Finn Hellman finn.hellman@stiletten.se 08-506 221 96 | Reporter Herman Grafström herman.grafstrom@stiletten.se | Växel 08-506 221 50 | Adress Stils kontor, Arenavägen 63, 7 tr. 121 77 Johanneshov info@stil.se | Tillförordnad ansvarig utgivare Björn Thorén nalle@bjornthoren.se | Stiletten på webben www.stiletten.se | Antal utgåvor 6 nummer per år | Format papper, web och cd-skiva | Prenumerationer 200 kronor/år för privatpersoner. 300 kronor/år för företag och institutioner. Betala till bankgiro: 297-4947. Skriv ditt namn, adress och "Stiletten". | Omslagsbild Nina Ramsby | Redaktionsråd Emelie Felderman, Martin Engqvist, Mekki Karlsson, Pernilla Westman Stefansson | I numret medverkar också Susanne Berg susannes.jobb@bredband.net | Anna Dahlberg anna@aneda.se | Anton Hultberg Hansen antonhultberghansen@gmail.com | Gunilla Hårdberg gunilla.hardberg@stil.se | Fredrik Renander fredrikrenander@hotmail.com | Kenneth Westberg kenneth.westberg@telia.com | Korrektur: Kait Bessing kait.bessing@srfstockholm.se | Serietecknare: Kristoffer Dahl kristofferdahl@hotmail.com

INDEPENDENT LIVING ÄR EN FILOSOFI OCH EN INTERNATIONELL MEDBORGARRÄTTSRÖRELSE AV MÄNNISKOR MED FUNKTIONSHINDER SOM ARBETAR FÖR SJÄLVBESTÄMMANDE, LIKA VILLKOR OCH SJÄLVRESPEKT. STILETTEN DRIVS AV NÅGRA AV IL-RÖRELSENS SVENSKA GRENAR: ASSISTANSANORDNARNAS STIL (STIFTARNAS AV INDEPENDENT LIVING I SVERIGE) WWW.STIL.SE, GIL (GÖTEBORGSKOOPERATIVET FÖR INDEPENDENT LIVING) WWW.GIL.SE OCH HIL (KOOPERATIVET HELSINGBORG INDEPENDENT LIVING) WWW.HIL.SE.

INNEHÅLL

11 TEMA | Stiletten vidgar dina vyer – så fungerar assistansen i utlandet

Har du familj blir det nej i Lettland. Har du jobb blir det nej i Schweiz. Och i USA får du gärna plats på ett trevligt vårdhem. | ARTIKEL AV HERMAN GRAFSTRÖM

12 TEMA | Allt färre grupper omfattas av lagen om stöd och service

Tillämpningen av LSS har förändrats. Från att inkludera olika funktionsnedsättningar omfattas nu främst rörelsehindrade. | ARTIKEL AV KENNETH WESTBERG

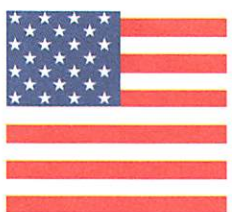
17 På dagen är de blinda och halta – på natten bekämpar de brott

Många superhjältar, men även superskurkar, har funktionsnedsättning. Stiletten besöker Professor Xaviers skola. | ARTIKEL AV ANTON HULTBERG HANSEN

20 På Calcuttas teaterscen belyses stereotyper och fördomar

Färgsprakande scenografi och uttrycksfullt spel av blinda skådespelare utmanar. Indiens funkisar är inte osynliga längre. | REPORTAGE AV FREDRIK RENANDER

22 Amerikanska presidentkandidater slåss om funkisars röster

USA:s största handikapporganisation levererar valfläsk rakt in i väljarnas datorer och politikererna fiskar på nätet. | INTERNATIONELL NYHET AV SUSANNE BERG

PLUS

5 | Nya direktiv från SCB och andra IL-nyheter 6 | TEMA Introduktion 8 | TEMA Assistans i skolan 10 | TEMA Service eller vård 16 | Krönika 22 | Tillgänglighet i Panama och andra internationella nyheter 23 | Serie och recension

”Socialstyrelsen kommer framöver att rekommendera att endast orden funktionshinder och funktionsnedsättning används.”

ILLUSTRATION | NINA RAMSBY

Socialstyrelsen slopar ordet handikapp

Socialstyrelsen kommer framöver att rekommendera att endast orden funktionshinder och funktionsnedsättning används. Ordet handikapp vill man däremot slopa.

– Tiden har gått ifrån ordet handikapp, säger Karin Flyckt på socialstyrelsen.

– Det har rått en olycklig sammanblandning där de tre orden funktionsnedsättning, funktionshinder och handikapp kommit att betyda samma sak. Vi vill minska förvirringen genom att helt slopa ordet handikapp och istället renodla så att funktionshinder betyder en sak och funktionsnedsättning en annan, förklarar hon.

Socialstyrelsen har en bank för termer som man rekommenderar inom olika fackområden. Tanken är att skapa enhetlighet och undvika missförstånd. En sökning i den omgjorda banken gav följande resultat:

Handikapp: (avrådd term) Termen handikapp kan upplevas som stigmatiserande och bör undvikas.

Funktionsnedsättning: nedsättning av fysisk, psykisk eller intellektuell funktionsförmåga. En funktionsnedsättning kan uppstå till följd av sjukdom eller annat tillstånd eller till följd av en medfödd eller förvärvad skada. Sådana sjukdomar, tillstånd eller skador kan vara av bestående eller av övergående natur.

Funktionshinder: begränsning som en funktionsnedsättning innebär för en person i relation till omgivningen. Exempel på begränsningar är svårigheter att klara sig själv i det dagliga livet och bristande delaktighet i arbetslivet, i sociala relationer, i fritids- och kulturaktiviteter, i utbildning och i demokratiska processer. Det handlar framförallt om bristande tillgänglighet i omgivningen.

GIL vinner striden med Arbetsmiljöverket

Arbetsmiljöverkets inspektion hos en assistansanvändare i Arvika ledde till en segdragen konflikt som nu tycks vara löst. Inom GIL, Göteborgskooperativet för Independent Living, kan arbetsledaren vara assistansanvändaren själv, ett biträde eller en ställföreträdare. Men att en person som inte är anställd ansvarar för arbetsmiljön väckte missnöje hos Arbetsmiljöverket (AMV).

– Grundinställningen från AMV var att ett den assistansberättigade inte kan ansvara för arbetsmiljön. På en rak fråga sa de att deras uppgift var att granska att vi följde föreskrifterna, resultatet var oväsentligt, säger Christina Swanberg, personalansvarig på GIL.

Man var alltså överens om att resultatet var bra, sjuktalen var låga och arbetsmiljön god. Men för att göra Arbetsmiljöverket nöjda kräv-

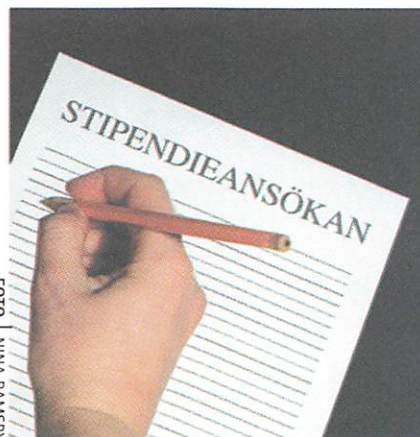

FOTO | NINA RAMSBY

des att GIL:s tillsynsverksamhet godkändes.

– All vår tillsynsverksamhet består av utbildning i hur man ska jobba med systematiskt arbetsmiljöarbete. Vi går igenom detta hemma hos assistansanvändaren, på arbetsplatsen. AMV säger nu att vår tillsynsverksamhet är bra och väljer att se genom fingrarna. Det är förstås arbetsgivaren GIL som har det övergripande ansvaret, men vi kan arbeta enligt vår modell, säger Christina Swanberg.

Herman Grafström

Stipendium för studier i Österrike

Om du är rörelsehindrad, syn- eller hörselskadad och mellan 18 och 35 år kan du söka stipendium för att fördjupa dina kunskaper i tyska. Studierna ska genomföras i Österrike i ett halvår till ett år. Under våren delar Margit Fagraeus Schinagls Stiftelse ut ett stipendium på upp till 250 000 kronor. Pengarna kan användas till boende, kurslitteratur, resor och eventuell assistans på plats. Om personlig assistent behövs ska han eller hon vara bosatt i Österrike. Detta för att stipendiaten ska utveckla sina språkkunskaper även på det sättet.

Finn Hellman

Skicka ett mejl till marianne.blomqvist@dhr.se för fullständig information om vad som krävs för att kunna söka stipendiet.

Men vad ska man göra med alla sammansatta ord där ena halvan består av "handikapp"?

– Jag säger sedan länge funktionshinderpolitik och funktionshinderfrågor istället för handikappolitik och handikappfrågor. Det är inte klumpigare än att säga "arbetsmarknadspolitik" eller "arbetsmarknadsfrågor", säger Karin Flyckt.

Karin Flyckt säger att det från socialstyrelsens sida inte finns någon rekommendation vad gäller sammansatta ord. Det är upp till var och en att tänka över. Men på socialstyrelsen kommer man att gå igenom allt material som den egna myndigheten producerar och rensa ut sammansatta ord där handikapp ingår.

– Istället för att tala om en handikapptoilet får man omformulera det och till exempel beskriva det som en tillgänglig toalett, säger hon.

En person som är kritisk till socialstyrelsens rekommendation är Magnus Tideman, docent i socialt arbete vid Högskolan i Halmstad. Han har hört av sig till social-

styrelsen med ett antal frågor på uppdrag av Nationella nätverket för handikappforskning.

– Risken är att det här kommer att leda till en ökad förvirring. Orden funktionshinder och funktionsnedsättning låter så lika, ändå vill Socialstyrelsen betona att de ska ha olika innebörd och inte får användas synonymt. Det här kommer folk att ha svårt att hålla isär.

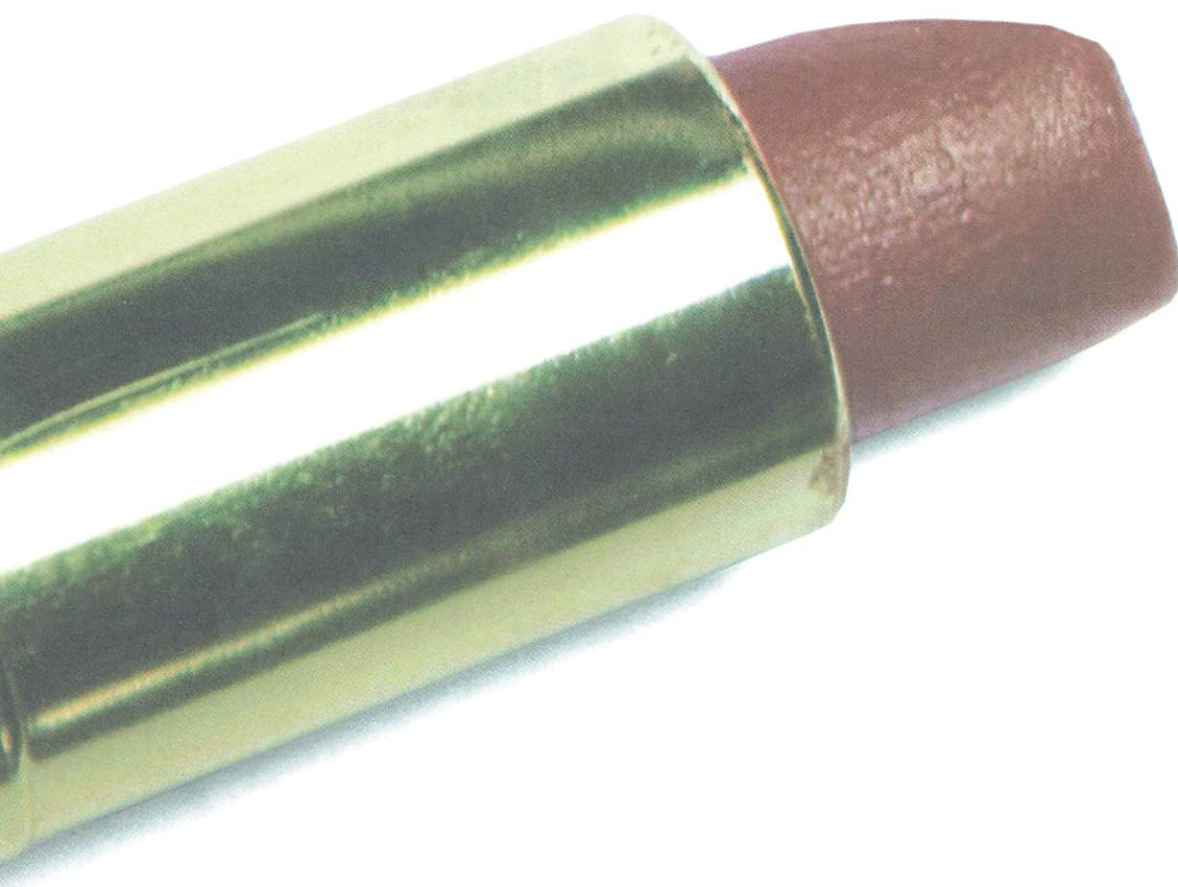
– Handikapp är det som uppstår i mötet mellan individ och miljö, individ och omgivning. Det är det som kallas det relativa handikappbegreppet. Så socialstyrelsens synsätt är inte nytt, det är detsamma som tidigare. Risken är att det här kommer att fokusera mer på individen och mindre på miljön. Ordet funktionshinder har ju använts synonymt med funktionsnedsättning och det kan bli svårt för folk att förstå att det nu plötsligt ska betyda något annat, säger Magnus Tideman, docent i socialt arbete vid högskolan i Halmstad.

Finn Hellman

Idén om personlig assistans var provocerande för drygt 20 år sen. Och det är den alltjämt. Det självbestämmande som assistansen resulterar i utmanar en hel föreställningsvärld om vad

en funktionsnedsättning måste innebära.

När tankarna om personlig assistans började ta form sågs det både som hot och möjlighet. De som kände sig hotade var bland annat kommunerna som dittills stått för hemtjänst och boendeservice. Men tanken på personlig assistans skrämde även vissa funktionshindrade. Tänk om de nya vindarna som blåste skulle leda till att man förlorade hemtjänst och boendeservice, det som setts som en seger. Många funktionshindrade såg dock vilken möjlighet till självbestämmande personlig assistans skulle innebära och efter en lång kamp genomfördes assistansreformen 1994.

Trots att reformen snart är ett och ett halvt decennium gammal är den fortfarande kontroversiell. Personlig assistans sågs av och till kosta för mycket. Och i debatten hör

man oroliga röster som konstaterar att antalet assistansanvändare ökar. Hittills har ingen räknat ut vilka ekonomiska vinster personlig assistans har lett till eller vad det kostar att inte få den service man behöver. Vilket synsätt som ska präglar yrket personlig assistent är också alltfjänt en stötesten. Handlar det om vård, omsorg och omvårdnad eller är personlig assistent ett serviceyrke? Och vem ska komma i fråga för personlig assistans? Tillämpningen av LSS har visat att det framförallt är rörelsehindrade och personer med intellektuella funktionsnedsättningar som får insatser beviljade.

Finn Hellman

”Den dagen du vill skolka är det bara att du gör det”

Assistans i skolan behöver inte innebära en efterhängsen elevassistent. Stiletten träffar två ungdomar som värnar om sin självständighet.

I lunchrummet på Jorielskolan utanför Stockholm sitter Gabriel Llimargas som är 16 år gammal och hans assistent Luís Cures. De äter fisk och småpratar. På skolan går ungefär 50 elever uppdelade i sju klasser. Alla elever på skolan har neurologiska funktionsnedsättningar och förutom de vanliga skolämnena finns KP, eller konduktiv pedagogik,

”Jag trivs bra med Luís och han lämnar mig ifred om jag vill det.”

Gabriel Llimargas

på schemat. Gabriel Llimargas tycker bäst om svenskundervisningen och han kommer ofta till skolan tidigt på morgonen innan lektionerna börjar för att sitta vid datorn och skriva.

– Jag ska släppa en bok snart. Jag har skrivit mycket om CP-skador och det är en poesibok med dikter, berättar Gabriel Llimargas.

Han går i nian och har haft samma assistent i snart fem år. Jag berättar om min egen skolgång med en elevassistent som hängde efter mig som ett plåster. Gabriel Llimargas assistent är inte anställd genom skolan utan är hans personliga assistent. Det innebär att de ibland träffas även

utanför skoltid och på loven. Och känslan av att ha en ständigt närvarande representant för skolan känner inte Gabriel Llimargas igen.

– Nej, det känns inte som om han ska hålla ordning på mig, säger han. Jag trivs bra med Luís och han lämnar mig ifred om jag vill det.

– Du ska fixa det mesta själv. Är det några problem så får du lösa det själv och vill du mig något får du hämta mig. Den dagen du vill skolka är det bara att du gör det, tillägger Luís Cures.

Det märks att de har tillbringat mycket tid tillsammans. Ett exempel på hur kommunikationen mellan dem fungerar får jag när jag frågar om de inte blir osams ibland.

Luís: Ibland blir vi riktigt trötta på varandra och behöver ta en paus.

Gabriel: Då väljer jag någon annan att jobba med.

Luís: Vadå väljer någon annan?

Gabriel: Då pratar jag med någon annan i klassen som är ansvarig.

Luís: Som idag på hemkunskapen, vem jobbade du med då?

Gabriel: Med Maria, då jobbade du med någon annan.

De talar nästan i munnen på varandra, men Luís är noga med att låta Gabriel tala för sig själv. Jag frågar Gabriel Llimargas om hans assistents sämsta och bästa sidor.

Gabriel: Det är jobbigt när han inte kommer i tid, han

Luís Cures och Gabriel Llimargas

FOTO | NINA RAMSBY

har ett annat jobb också.

Luís: När jag jobbar natt så vet du att jag kommer för sent. Jag ringer din mamma och meddelar eftersom det är hon som är min chef, men jag försöker alltid ringa dig också. Fast för det mesta har du ju inte mobilen med dig.

Gabriel: Det bästa med honom är att han lyssnar. Och att han kommer när jag visslar på honom.

Luís: Nu får du nog förklara, det där låter inte så bra.

Gabriel: När han var liten och hans föräldrar tappade

”Vill man vara ifred och umgås med kompisar så går assistenten undan och läser eller så”

Emma Jönsson

bort honom visslade de på ett speciellt sätt.

Luís: Nu när vi har jobbat så länge så har du varit hemma hos mig och träffat min familj. Du har ju fått lära dig att när vi ropar på varandra så visslar vi. Så om det är något riktigt viktigt visslar du på samma sätt och det hör jag även om jag är på en annan våning. Det hör jag genom allt.

Emma Jönsson bor i södra Sverige och går i nian i en

vanlig klass. Hon har tre personliga assistenter som jobbar var tredje vecka. De är med henne hela dagarna, i skolan och hemma.

– Jag hade elevassistent från ettan till sexan, säger Emma Jönsson. Då var det mer som en lärare som var med. Och om jag plötsligt blev tvungen att gå hem var det svårt att hitta någon som kunde jobba. Nu har jag personlig assistans och det funkar mycket bättre.

Hon är den enda eleven i sin klass med funktionsnedsättning. Jag frågar om det är lättare att skolka om man har personlig assistent än med elevassistent.

– Jag vet inte, jag har inte provat, säger Emma Jönsson och skrattar. Men vill man vara ifred och umgås med kompisar så går assistenten undan och läser eller så.

Efter grundskolan vill hon gå medieprogrammet på riksgymnasiet i Kristianstad. Där kan man välja att gå i en stor klass som är integrerad eller en liten, där man är färre elever och alla har rörelsehinder.

– Jag vill nog gå i en liten klass. Där kan man anpassa schemat bättre och det funkar bättre med hjälpmedel. Det finns assistenter för de olika årskurserna på riksgymnasiet, men jag vill helst ha mina egna assistenter med mig, säger Emma Jönsson.

Herman Grafström

Nu skall här
vårdas!

ILLUSTRATION | NINA RAMSBY

Service eller vård

När Veronica Kallander skulle annonsera efter en ny personlig assistent råkade hon ut för en kulturkrock. Hennes syn på personlig assistans passade dåligt ihop med arbetsmarknadsstyrelsens definitioner av yrket.

En av Sveriges största jobbsökarsajter är platsbanken.se. Här kan arbetssökande få listor på olika yrkeskategorier och möjlighet finns att skapa en individuell profil för vilka jobb man är intresserad av. Systemet bygger på huvud- och underrubriker med yrkesbenämningar och att man genom att skriva olika sökord hittar relevanta platsannonser.

Jag ville annonsera efter assistenter under huvudrubriken: "Service-, Omsorgs-, och Säkerhetsarbete", men det

Veronica Kallander berättar att hon tyvärr haft dåliga erfarenheter av att anställa personliga assistenter som tidigare jobbat inom vården.

gick inte. Istället var jag tvungen att skriva in annonsen under huvudrubriken: "Hälso- och Sjukvård". Där finns nämligen underrubriken "Vårdbiträden, Personliga assistenter". Den underrubriken finns ingen annanstans, säger Veronica Kallander.

Hon berättar att hon tyvärr haft dåliga erfarenheter av att anställa personliga assistenter som tidigare jobbat inom vården. De har haft en omhändertagande attityd där hon gjorts till patient. För att slippa det skrev hon den här gången att det var meriterande att INTE ha jobbat med vård.

Men när annonsen inte fick stå under servicerubriken

utan prompt skulle in under "Hälso- och Sjukvård", var jag ju i konsekvensens namn tvungen att stryka det, annars hade det sett konstigt ut.

Eftersom det är ett så varierat yrke vill Veronica Kallander att den som annonserar efter personlig assistent själv ska kunna välja under vilken rubrik annonsen ska sättas in. Antingen det eller att det fanns en helt egen rubrik för personlig assistans.

Claes-Göran Lock på Arbetsmarknadsstyrelsen är ansvarig för platsbanken.se och han förklarar att det är viktigt att jobben inte finns utspridda under olika rubriker utan att de finns samlat på ett och samma ställe. Att personlig assistans hamnar under vårdrubriken beror på nationella och internationella yrkesklassificeringar, berättar han.

Det finns skäl som talar för att placera dem under servicerubriken och det finns andra skäl som talar för att ha annonserna under "Hälso- och Sjukvård" där de är nu, säger Claes-Göran Lock.

På frågan vad det är för skäl som talar för den nuvarande ordningen svarar han att det i många fall kan vara så att jobbet har en vårdande karaktär. Det beror naturligtvis på vem man jobbar med, men många gånger har det den inriktningen.

När Stilletten undrar hur han vet att det är så hänvisar Claes-Göran Lock till de yrkesanalyser som ligger till grund för yrkesklassificeringarna.

Finn Hellman

Fönster mot assistansvärlden

Stiletten mejlbombade nyligen handikapporganisationer runt om i världen med frågan: hur ser den personliga assistansen ut i ert hemland? Nedan redovisas några av svaren.

Enligt Valerie Brown på Access to Independence i USA tillhandahåller staten boende på institution eller vårdhem, men ingen personlig assistans. Vissa delstater har dock egna program för personlig assistans, även om inriktningen främst ligger på medicinsk omvårdnad. I Missouri kan man få upp till sex timmar assistans per dag och i Florida drivs ett försök som ska underlätta för funktionshindrade att komma ut i arbetslivet.

Provinsen Ontario i grannlandet Kanada har ett system med direkta utbetalningar till personer med funktionshinder som är 16 år och äldre. Julia Fice på Independent Living i Ontario berättar att assistansen finansieras helt av staten, men högst sex timmar per dag beviljas. Assis-

I vissa länder har den personliga assistansen som huvudsaklig funktion att få in funktionshindrade på arbetsmarknaden.

tansanvändaren ansvarar för anställning, utbildning och löneutbetalningar till sina assistenter. Endast 700 personer har denna typ av assistans och många står på kö för att delta.

I vissa länder har den personliga assistansen som huvudsaklig funktion att få in funktionshindrade på arbetsmarknaden. Exempel på detta hittar man i Japan där deltagare inom projektet Hello Work erbjuds personlig assistans. Assistansanvändaren får välja assistent genom lokala assistanscentra och man kan få upp till 24 timmar per

dygn, men får stå för tio procent av kostnaderna själv.

I andra delar av världen uppmuntras inte arbete. Peter Wehrli berättar att Independent Living-rörelsen i Schweiz drivit på utvecklingen och gett personer med behov av personlig assistans möjlighet att söka bidrag på upp till 60.000 euro per år. Det finns dock ett moment 22. För att

I Lettland existerar ingen offentligt finansierad personlig assistans alls.

kunna få den utökade utbetalningen krävs att den funktionshindrade är fattig. Vissa personer som genom systemet med bidrag till assistans kan arbeta och börjar tjäna pengar förlorar bidraget och kan inte längre anställa assistenter.

I Lettland existerar ingen offentligt finansierad personlig assistans alls. Enligt Dace Rodzina på handikapporganisationen Apierons har löften kommit om introduktion av personlig assistans under 2009. Men hur verksamheten ska se ut är oklart. I nuläget erbjuds hemhjälp från kommunen, men om man har släktingar eller eget arbete kvalificerar man sig inte för den.

Inte heller Grekland har personlig assistans, enligt Anna Evangelinou på Disability NOW. Försök har gjorts för att upprätta en slags hemtjänst för äldre och personer med funktionshinder, men den utgör inget hållbart alternativ för personer som behöver assistans dygnet runt.

Herman Grafström

Lagen om stöd och service har förändrats

LSS-insatser ges idag till funktionshindrade som ingår i LSS personkretsar. Men vilka som bedöms ingå där har skiftat sedan lagen kom, en del har till och med fått sina insatser borttagna.

Efter att ha följt ledstången från Skogskyrkogårdens tunnelbanestation till Synskadades Riksförbund, SRF, träffar jag Leif Jeppsson som är förbundsjurist. Han anser att gravt synskadade borde ingå i personkrets tre och ha rätt till ledsagning via LSS (lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade).

– I början beviljades gravt synskadade ledsagning, men i och med en dom i regeringsrätten 1999 har kommunerna generellt ansett att gravt synskadade bara har rätt till insatser via Socialtjänstlagen (SoL), säger Leif Jeppsson och berättar att många som tidigare haft ledsagning via LSS fått det utbytt till ledsagning via SoL. Ledsagningen i kommunerna varierar från att vara kostnadsfri till att inte finnas alls, ibland menar den berörda kommunen att det inte är någon skillnad mellan ledsagning i LSS och SoL.

– Då kan man undra varför personerna ska flyttas över huvudtaget, men orsaken är att kommunen vill styra över hur insatserna ges, säger Leif Jeppsson som menar att Sveriges kommuner och landsting, SKL, varit drivande i den här processen.

När jag talar i telefon med Stefan Käll, kanslichef på Neurologiskt Handikappades Riksförbund (NHR), säger han att många personer med kognitiva funktionshinder orsakade av förvärvade hjärnskador fått personlig assistans borttaget och ersatt med SoL-insatser.

– Jag har ett fall som väntar på slutlig prövning i regeringsrätten i Stockholm. Han har ett kognitivt funk-

tionshinder med stora minnesskador och fick personlig assistans beviljad 1994. Vid en omprövning 11 år senare upphävdes assistansen och ersattes med ledsagning och "hemtjänst i assistansliknande form".

Kommunerna hänvisar enligt Stefan Käll vanligtvis till ett tillägg i LSS från 1996 i vilket de hävdar att personlig assistans begränsas till grundläggande behov som hjälp att klä på sig, personlig hygien, måltider eller kommunikation.

– Jag anser att förarbetena i lagen visar att det räcker om ett av behoven finns, men Försäkringskassan och kommu-

"I början beviljades gravt synskadade ledsagning, men i och med en dom i regeringsrätten 1999 har kommunerna generellt ansett att gravt synskadade bara har rätt till insatser via Socialtjänstlagen (SoL)."

Leif Jeppsson, Synskadades Riksförbund

nerna hävdar ofta att samtliga behov ska vara uppfyllda, säger Stefan Käll som menar att kommunerna i förvaltningsdomstolarna hänvisar till sitt självbestämmande,

Stefan Käll, kanslichef på NHR

samtidigt som de skönmålar socialtjänstinsatserna.

– Ett knep kommunerna använder är att kopiera namnen på insatserna i LSS till SoL. Sedan några år tillbaka

I juni 2008 kommer LSS-kommittén att presentera sitt slutbetänkande om LSS. I det ingår en översyn av vilka personkretsar som ska berättiga till LSS-insatser och vilka grundläggande behov som ska berättiga till personlig assistans

finns begrepp som "assistansliknande hemtjänst" och "hemtjänst i assistansliknande form". Pressar du en handläggare på varför de här nya insatserna uppstått kan de säga att motsvarande LSS-insatser är mycket bra men att de inte vill ha in klienterna i LSS, säger Stefan Käll.

I juni 2008 kommer LSS-kommittén att presentera sitt slutbetänkande om LSS, i det ingår en översyn av vilka personkretsar som ska berättiga till LSS-insatser och vilka grundläggande behov som ska berättiga till personlig assistans. Tomas Agdalen är kommittésekreterare specialise-

rad på juridiska frågor i LSS-kommittén. Jag träffar honom i Regeringskansliet nära Kungsträdgården.

Han berättar att dagens praxis utvecklats genom att prejudicerande domar i Regeringsrätten efter hand fastställt vilka funktionshinder som berättigar till LSS.

– Både synskadade och personer med förvärvade hjärnskador upplever att LSS-insatserna tagits ifrån dem och de har uppvaktat oss om detta. I LSS får vissa grupper av funktionshindrade stora fördelar eftersom de är prioriterade av lagstiftaren, säger Tomas Agdalen.

Vad säger då de funktionshindrade som prioriterats av lagstiftaren? På Independent Living Institutes kontor vid Globen i Stockholm träffar jag Adolf Ratzka som var med och inspirerade tillkomsten av LSS. Visst slår lagen ojämnt, säger han.

– LSS-insatser och personlig assistans borde naturligtvis avgöras enbart av behov, inte av diagnos, ålder eller antalet timmar någon behöver, säger Adolf Ratzka som menar att de nuvarande begränsningarna infördes av statsfinansiella skäl. Utan dem hade reformen inte kunnat genomföras eller blivit så urvattnad att ingenting i grunden hade förändrats. En satsning gjordes i första hand på dem som riskerar att få leva på institution.

– Alla personer med funktionshinder borde omfattas, det gäller bara att hitta ett sätt att finansiera det, säger Adolf Ratzka.

Kenneth Westberg

Ett A-lag och ett B-lag

Vissa får kostnadsfria insatser där de själva kan välja hur och av vem hjälpen ges. Andra får betala för insatserna och har inte samma möjligheter att påverka vem som hjälper och hur.

Jag beger mig till Svenska Handikapporganisationers Internationella Biståndsförening (SHIA) och deras huvudkontor på Liljeholmen i Stockholm. Här möter mig Sebastian Ferrer som lagar en kopp choklad vid kaffeautomaten. Han sitter i styrelsen för Synskadades Riksförbund Botkyrka-Salem och har varit med och organiserat kampanjen personlig service som pågick mellan 15 september och 13 december. Den var enligt Sebastian Ferrer nödvändig mycket på grund av frånvarande LSS-insatser för synska-

I kampanjen uppmärksammades brist på personlig service i allt från affärer och kollektivtrafiken till tillgång på LSS-insatser och ledsagning.

dade. I kampanjen uppmärksammades brist på personlig service i allt från affärer och kollektivtrafiken till tillgång på LSS-insatser och ledsagning.

– Jag har tio procent syn och klarar mig i många avseenden, men hamnar ändå regelbundet i situationer där jag behöver hjälp, berättar Sebastian Ferrer som menar att bristen på personlig service leder till att synskadade behöver förlita sig på sin närmaste omgivning, vilket gör att familjeförhållandena blir ansträngda eftersom anhöriga och vänner lätt hamnar i en vårdarroll.

Att synskadade inte får ledsagning via LSS gör att deras stöd avgörs av vilken kommun de bor i. I Stockholms län har åtta av tjugotvå kommuner gratis ledsagning. I andra finns viss ledsagning via hemtjänsten som man får betala för. Men det finns också kommuner som inte erbjuder någon ledsagning alls.

– Täby är en sådan kommun, där driver Synskadades Riksförbund ett ärende med en blind nittioårig dam som inte får ledsagning. Hon har överklagat till Regeringsrätten och fått rätt, men kommunen trotsar beslutet, säger Sebastian Ferrer.

Stefan Käll på Neurologiskt Handikappades Riksförbund (NHR) är kritisk till att flera grupper av funktionshindrade hamnar utanför LSS-lagstiftningen. Han menar att skillnaderna skapar ett A-lag och ett B-lag. Människo-

synen och synen på vad insatserna ska leda till skiljer sig åt redan i lagtexten.

– Enligt SoL ska du med insatserna uppnå en skälig levnadsnivå. I LSS däremot ska du genom insatserna ha goda levnadsvillkor och det är en tydlig nivåskillnad.

Hur skulle du vilja att det såg ut?

– Min utopi är att alla som har en livslång funktionsnedsättning oavsett storlek och som inte beror på åldrande ska kunna omfattas av statligt finansierade LSS-insatser. Personkretsar och grundläggande behov skulle slopas och rätten till LSS-insatser skulle utgå från bedömning av en specialistläkare.

Även om Stefan Käll tror detta ligger en bit in i framtiden hoppas han på positiva resultat från LSS-kommittén.

– De ska utreda LSS personkretsar och vilka behov som ska berättiga till personlig assistans, och jag vill inte tro att de kommer fram till att en elit av funktionshindrade ska få den bästa hjälpen, säger Stefan Käll.

Kenneth Westberg

FAKTA

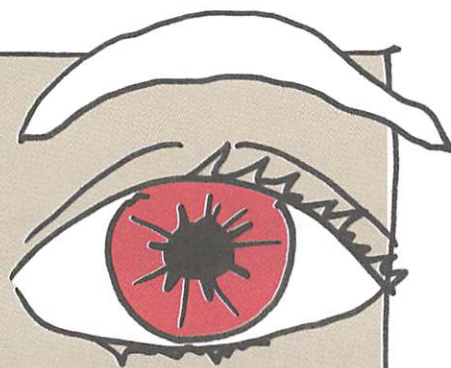
För att få LSS-insatser måste du ingå i en av personkretsarna i LSS första paragraf

1. Utvecklingsstörning, autism eller autismsliknande tillstånd,
2. Betydande och bestående begåvningsmässigt funktionshinder efter hjärnskada i vuxen ålder föranledd av yttre våld eller kroppslig sjukdom, eller
3. Andra varaktiga fysiska eller psykiska funktionshinder som uppenbart inte beror på normalt åldrande, om de är stora och förorsakar betydande svårigheter i den dagliga livsföringen och därmed ett omfattande behov av stöd eller service.

För att få personlig assistans måste du uppfylla LSS nionde paragraf.

"den som på grund av stora och varaktiga funktionshinder behöver hjälp med sin personliga hygien, måltider, att klä av och på sig, att kommunicera med andra eller annan hjälp som förutsätter ingående kunskaper om den funktionshindrades (grundläggande behov)."

GRATTIS - HÄR HAR DU MIG

- Är du verkligen albino? Då är du den första jag har träffat!

Det är på en stimmig och halvmörk bar. När frågan kommer är jag oförberedd, men finner mig ändå förvånansvärt snabbt.

- Ja, det är jag och grattis får jag väl säga.

- Vadå grattis, svarar den överförfriskade mannen.

- Ja, det är ju inte varje dag man träffar sin första albino, förklarar jag.

De andra runt bordet skrattar, lättade över att situationen blev komisk istället för tryckt. Jag pustar ut, men efteråt infinner sig en obehagskänsla. Vad är det som gör min diagnos, albinism, så speciell att människor häpnar när de väl träffar någon som har det? Säger man samma sak till någon med diabetes eller en arm?

Visst är mitt utseende unikt med elfenbensfärgat hår, ljus hy och mycket ljusblå ögon. När jag läser tittar jag dessutom nära eftersom albinism också innebär en synskada.

Om man däremot ser på medias bild av personer med albinism är beskrivningen en annan. Där har personer med albinism kritvitt hår, röda ögon och nästan genomskinlig hud. I filmer, från kanske i första hand Hollywood, är det inte sällan som personen också är ond eller har övernaturliga krafter. Kanske är det den här bilden som den överförfriskade mannen har för ögonen när han fascinerats över att ha träffat en person med albinism i verkliga livet.

Ett av de senaste exemplen på en ond albino är munken Silas i DaVincikoden. Han beskrivs nästan som omänsklig i sin grymhet. Det enda som närmar sig en förklaring är att han blev övergiven som barn av sina föräldrar på grund av sitt konstiga utseende. Men det författaren Dan Brown har missat i sin research inför boken är att munken

också borde se dåligt. Om Silas var synskadad tror jag, för att inte avslöja boken för er som inte har läst den än, att berättelsen hade utvecklats på ett helt annat sätt, om det ens hade blivit någon historia. Många är de som har kritiserat Dan Brown för felaktig information när det gäller historia och konstvetenskap. Men ingenstans i debatten har jag hört en diskussion om hur funktionshindrade och i synnerhet personer med albinism behandlas.

Förutom onda filmkaraktärer förknippas albinism med djur. Vad sägs om kommentaren:

- Jag hade ett djur som du när jag var liten! Men du har ju inte röda ögon, det hade min råttan.

Jag har också fått många komplimanger för mitt vackra hår och mina klarblå linser, så det är också mycket som sägs om mig som är bra. Många är inte ens medvetna om att jag har albinism. En del säger att det inte märks någon skillnad om man är svensk, för i Sverige är ju alla så blonda. Jag håller med om att det inte är ett lika stort problem som om man bor vid ekvatorn, men för mig är det trots allt ett annorlunda utseende.

Annorlunda är också något unikt och positivt. Jag är stolt över min hårfärg och utseende. Jag brukar bli ihågkommen och jag behöver inte kämpa, som många andra, för att få uppmärksamhet. Albinismen har färgat min personlighet på ett gynnsamt sätt. Och visst kan jag på allvar gratulera den överförfriskade mannen på puben att han fick möjlighet att träffa just MIG!

Anna Dahlberg

I februari kommer bilder på Anna Dahlberg att visas på galleri Kontrast i Stockholm. Fotografierna ingår i en utställning som vill ge en mer sammansatt bild av albinism i Sverige.

Defekter, triksåer och övernaturliga krafter

Blinda, rullstolsburna och småväxta. I superhjältserierna övernaturliga värld kryllar det av karaktärer med funktionshinder. Stiletten gräver ned sig i seriehyllan för att ta reda på varför.

Johan Höjer är lärare i serieteckning och en gammal proggare. Som ung försökte han aktivt att sprida politiska åsikter genom sina serier och på 80-talet tecknade han Svenne Gurka, en självbiografisk serie som handlade om att leva i 80-talets Stockholm med 60-talsvärderingar. Johans yngste son har Aspergers syndrom, och när Johan skrev manus för Bamse var det han som fick utveckla karaktären Brumma, Bamses yngsta dotter. Brumma fick också diagnosen Asperger. Johan Höjer tror att funktionshinder är ett viktigt element när man skriver superhjältserier. Funktionshinder och svagheter är en nyckel som tillåter läsaren att identifiera sig.

- Om Stålmannen inte vore känslig för kryptonit skulle

Den blinda superhjälten Daredevil behöver varken käpp eller ledarhund för att ta sig fram. När han miste synen på grund av ett radioaktivt utsläpp fick han lika känslig hörsel som en fladdermus. Daredevil kan alltså radar-se, trots att han är blind.

TM & © 2008 MARVEL CHARACTERS, INC. ALL RIGHTS RESERVED

det inte bli någon spännande handling. Det är som med Bamse och dunderhonungen. Funktionshinder, brister och svagheter är det som behövs för att en 14-årig läsare ska kunna identifiera sig med de annars så överlägsna superhjältarna.

Funktionshinder är alltså ett sätt att plocka ned super-

Johan Höjer tror att funktionshinder är ett viktigt element när man skriver superhjältserier. Funktionshinder och svagheter är en nyckel som tillåter läsaren att identifiera sig.

hjältarna på jorden. Kanske kan man se detta som en mer positiv bild av funktionshinder än de snyfthistorier som nyhetsmedia regelmässigt förmedlar. Men då måste man ha klart för sig att alla funktionsnedsättningar kompenseras med fantastiska övernaturliga krafter.

- Det här med kompensation är en gammal historia. En

Jag präglades av min uppväxt på en sträng katolsk flickskola. När jag som trettonåring försökte begå självmord genom att hoppa från skolans tak upptäckte jag att jag kunde flyga. Rektorn trodde inte på min historia, jag anklagades för ogudaktighet och drabbades av en personlighetsklyvning.

Jag är småväxt sedan min ärkefiende pressade ned mig till denna storlek. Jag är starkare och vigare än en vanlig människa och kan attackera genom att hjula mot min motståndare.

™ & © 2008 MARVEL CHARACTERS, INC. ALL RIGHTS RESERVED

™ & © 2008 MARVEL CHARACTERS, INC. ALL RIGHTS RESERVED

del funktionsnedsättningar tycks pocka på en kompensations. I det antika dramat bestämde gudarna över människornas livsöden. Där hände det att de gjorde en människa blind, för att sedan ångra sig och ge den kompensatoriska krafter som att kunna förutspå framtiden eller varsla om fara, säger Bo Andersson.

”Funktionshinder, brister och svagheter är det som behövs för att en 14-årig läsare ska kunna identifiera sig med de annars så överlägsna superhjältarna”

Johan Höjer, serietecknare

Efter att dramatiker Bo Andersson blev döv började han intressera sig för hur funktionshindrade skildras på scen, i litteraturen, i konsten och på vita duken. En av hans mest intressanta upptäckter var att funktionshindrade inte är så undgängömda som man kan tro.

- Många i handikapprörelsen klagar över att ingen skri-

ver om dem. Det stämmer inte, går man tillbaka i historien så ser man att funktionshinder är ett av de populäraste ämnena överhuvudtaget, för konstnärer av alla slag.

- Människor med funktionsnedsättningar blir extra värnlösa som offer och extra skrämmande som gärningsmän. Ofta har skurken puckelrygg eller klumpfot, och funktionsnedsättningen blir en förklaring på hans ondska och bitterhet. Andra författare har roats av att skriva historier där offret triumferar trots sin funktionsnedsättning, eller att de kan vända funktionsnedsättningen till sin fördel. Tänk bara på Audrey Hepburns blinda karaktär i filmen ”Nattens Ögon”. När man tror att hon kommer att fångas av sina antagonister släcker hon ljuset - i mörkret är det hon som har övertaget, säger Bo Andersson.

Bo Andersson har skrivit boken ”Farsoter och handikapp - ett kulturhistoriskt perspektiv” om synen på funktionshinder genom historien. Han menar att man kan se samma typ av föreställningar reproduceras i mer än femhundra år. På 1400-talet ritade man ”naturvetenskapliga” teckningar av människor med djurhuvuden. På 1800- och 1900-talet skrev författare som Charles Dickens och Hjalmar Bergman med en stil som har kallats grotesk naturalism. Där förstöras man upp sjukdomar och defekter men beskriver dem med naturalistisk skärpa och exakthet.

Kan superhjäلتeserierna ses som en fortsättning av denna utveckling? En tradition som har korsat anatomiböckernas fascination för det perfekta med vår fascination för det avvikande?

– Kroppsuppfattningen är oerhört schematisk. Det gäller inte bara hjältarna. Alla är byggda dockor utifrån en idealmodell. Spindelmannens 80-åriga moster till exempel, ser ut som en 40-årig balettdansös. I superhjeltegenren är det precis som i reklamens värld, det är den perfekta människokroppen som är ideal, säger Johan Höjer

På 1960-talet började serieförlaget Marvel, inspirerade av Hollywood, att utveckla figurer med ett större djup och komplexitet. Peter Parker alias Spindelmannen är en nördig fotograf med en bokhylla full av beat-litteratur, Bruce Banner, Hulken, är en antisocial vetenskapsman med en mörkgrön hemlighet och Tony Stark, Iron Man, är en bepansrad hjälte som både kämpar mot kommunister och sin egen alkoholism.

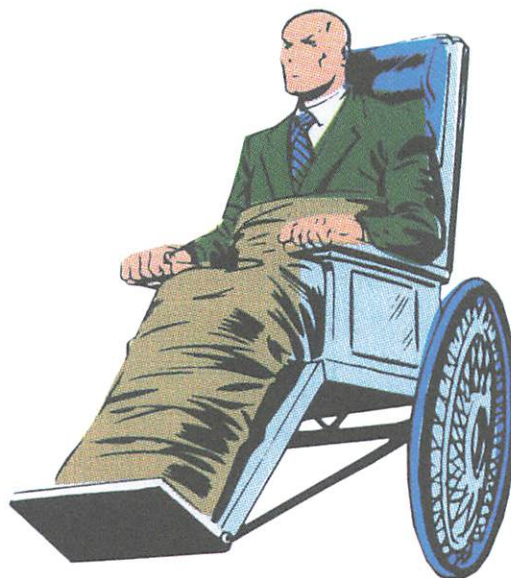
”Ofta har skurken puckelrygg eller klumpfot, och funktionsnedsättningen blir en förklaring på hans ondska och bitterhet.”

Bo Andersson, dramatiker och författare

Kanske kan man se de amerikanska seriernas utveckling som ett resultat av de förändringar som medborgarrättsrörelsen och den sexuella revolutionen innebar. Flera kvinnliga superhjäلتar tillkom och som en avspegling av de militanta Svarta Pantrarnas entré på den politiska scenen skapade Marvel de svarta superhjäلتarna The Black Panther och Luke Cage.

Det tydligaste exemplet på mångfald inom superhjeltegenren är tveklöst X-Men – de utstötta mutanterna som har handplockats till Professor Xs skola där de tränas att använda sina superkrafter i mänsklighetens tjänst. Många ser X-Men som en progressiv serie, men frågan är vem eller vad dessa marginaliserade mutanter representerar.

– X-Men är kraftigt opportunistiskt tillverkad. Jag tror

TM & © 2008 MARVEL CHARACTERS, INC. ALL RIGHTS RESERVED

Seriernas rullstolsburna karaktärer har ofta en överlägsen hjärna som kompenserar för deras brist på rörlighet. X-Mens ledare Professor X kan läsa folks tankar och styra deras hjärnor

inte att upphovsmännen bakom X-Men har någonting annat på hjärtat än att sälja mycket. De har räknat ut att om man utformar serien på det här sättet kan man läsa det som en historia om sexuellt förtryck, om rasistiskt förtryck eller om relationen till funktionshinder. Det är politiska termer som man i princip väljer själv, menar Johan Höjer.

Reproducerar serier gamla föreställningar och fördomar om funktionshinder?

– Jag brukar säga att det inte finns några nya fördomar... allt går att spåra till de gamla grekerna, och ännu längre tillbaka. Blinda skildras typiskt som tragiska och hjälplösa, döva som dumma och lite komiska, medan dvärgar är onda och intriganta. En gång bestämde jag mig för att ta reda på vad ordet dvärg hade för rötter. Då hamnade jag i ordet dvaras på det utdöda indiska språket sanskrit, det betyder ondskefull demon, säger Bo Andersson.

– Serierna reproducerar inte bara grekiska och antika myter, utan även vardagsmyter, det man kallar för klintbergare. Så länge serier inte är finkultur, så kommer de att använda sig av dessa myter och uttrycka dem mer eller mindre medvetet. Dit hör exempelvis sådant som att albinos är skurkar och att häxor har grå starr och reumatism, säger Johan Höjer.

Anton Hultberg Hansen

Teater mot diskriminering

Calcutta är känd som Indiens kulturhuvudstad där kreativiteten flödar och många teatergrupper har sina hemmabaser. En grupp som skiljer sig från mer konventionella ensembler är Anyadesh. Den bildades för snart två år sedan och består mestadels av blinda skådespelare.

I Indien finns ungefär 13 miljoner blinda människor, det vill säga en tredjedel av hela världens blinda befolkning. Okunskap och vidskepelser är ett stort problem. Många barn som föds blinda överges redan vid födseln och får leva med en känsla av att vara oönskade av sina familjer och av samhället. Endast 5 % får möjlighet att utbilda sig och utbudet av jobb är mycket begränsat. De flesta tvingas hanka sig fram på egen hand som gatuför-

säljare eller tiggare.

Anyadesh, vars namn betyder "En Annan Värld", formades som en reaktion på diskriminering och för att sprida ett budskap om att blindhet må vara ett fysiskt funktionshinder, men inte nödvändigtvis ett kreativt. Idag har gruppen 30 medlemmar. Många har tidigare levt isolerat men nu har de en möjlighet att förverkliga sin fulla potential och föra en dialog med resten av samhället.

FOTO | FREDRIK RENANDER

Medlemmarna samlas varje kväll i en liten lokal i Calcutta för att sjunga, dansa, och öva sitt skådespeleri. De uppträder på små teaterscener i städer och byar, på gator och torg.

Jag följer med en dag när gruppen ska uppträda i en by i utkanten av Calcutta. Bybor från hela området har samlats denna kväll för att se showen. Runt den tillfälliga scenen invid byns risfält sjuder det av liv tills de inledande rytmerna från en trumma ljuder. Publiken tystnar.

Skådespeleriet är övertygande och känsloladdat. Det

”Det blir ett sätt för oss att uttrycka vår smärta och det ger oss en möjlighet att sprida medvetenhet om vår situation.”

Subhasish Gangopadhyay, skådespelare

märks att tårarna och skriken till viss del anspelar på aktörernas egen verklighet.

– Det blir ett sätt för oss att uttrycka vår smärta, förklarar Subhasish Gangopadhyay.

– Det ger oss en möjlighet att sprida medvetenhet om vår situation.

Föreställningen baseras på en berättelse av Rabindranath Tagore, den indiske nationalpoeten från Calcutta

som tilldelades Nobelpriset i litteratur 1913, och har skräddarsytt för att fokusera på hur samhället diskriminerar blindas.

Många i publiken uttrycker stor förvåning över att den skickligt framförda föreställningen spelas av blinda skådespelare. När föreställningen är slut dröjer det länge innan applåderna vill tystna.

Subash Dey ber publiken att komma upp på scenen. Detta gör han efter varje föreställning så att skådespelarna ska få en känsla av hur många som sett deras show och ge dem en chans att personligen utbyta några ord med folk ur publiken. Många tar tillfället i akt att få uttrycka sin beundran och de delar ut sötsaker, en traditionell gåva i Indien när man vill visa sin uppskattning.

Flera i gruppen berättar att de funnit en känsla av samhörighet som de tidigare inte känt någon annanstans. Flera har även, tack vare teatern, mött en livspartner, gift sig och bildat familj.

De har också fått respekt.

– På morgonen när jag går hemifrån för att sälja mina varor i Shyam Bazaar är det vanligt att folk retar mig eller låtsas som om jag inte finns, säger Bappa Biswas. Men ibland syns våra bilder och namn i tidningarna och när folk förstår vad vi är kapabla till så bemöts vi väldigt anorlunda.

Fredrik Renander

Biljettkassan öppen till Paralympics

I slutet av november startade försäljningen av biljetter till Paralympics 2008 i Beijing. Det finns en och en halv miljon biljetter och priset kommer att vara lågt. Sir Philip Craven, internationella paralympiska kommitténs president, säger att han gladeligen tänker fylla läktarna med skolbarn för att garantera åskådare i mängd.

Spelen kommer att gå av stapeln under perioden 6-17 september 2008 på samma arenor som de olympiska spelen äger rum en månad tidigare. Beijing är platsen för de flesta av tävlingarnas idrottsgrenar. Seglartävlingarna sker i bukten utanför kuststaden Qingdao. Och rittarspelen kommer att ta plats i Hong Kong eftersom det är svårt att garantera en zon fri från smittosamma sjukdomar för hästarna på det kinesiska fastlandet. Ungefär 1,5 procent av åskådarplatserna kommer att bli tillgängliga.

Cirka 4.000 idrottsmän från fler än 150 länder beräknas delta i det som kommer att bli de största paralympiska spelen hittills. En av dessa är Oscar Pistorius, den

sydafrikanske 400-meterslöparen som använder underbensproteser av kolfiber. Pistorius fick tidigare tillstånd från IAAF, Internationella friidrottsförbundet att ställa upp i ett par lopp för icke-funkisar. IAAF har därefter utfört test för att analysera om Pistorius proteser ska ses som teknisk doping och därmed ge honom fördelar från 400-meterslöpare med ben. Medan han inväntar friidrottens beslut fokuserar han enligt sin agent på de paralympiska spelen.

400 meter är en av spelens 471 idrottsgrenar, fördelade på 20 olika sporter. De paralympiska spelen är den näst största idrottstävlingen i världen. Endast de olympiska spelen är större. En första test av arenorna har redan gjorts i och med 2007 års internationella turnering i goalball - "Good Luck Beijing". Turneringen blev en succé och det kinesiska laget lyckades, genom att besegra svenskar, ta hem titeln för första gången.

Susanne Berg

Panama: tillgänglighet och kontantstöd

Panamas regering har kontrakterat Inclusion International för projektet "Att leva utan hinder". Detta kommer att finansiera ett antal initiativ för att skapa delaktighet för personer med funktionsnedsättningar. Åtgärder för att göra skolor och officiella byggnader tillgängliga, inköp av tillgängliga bussar och uppbyggnad av rehabiliteringscentra på landsbygden ingår i projektplanen. Detsamma gäller kontantstöd till individer med funktionsnedsättning och deras familjer.

"Att leva utan hinder" förstärker den panamanska regeringens åtagande för funktionshindrade personers mänskliga rättigheter. Panama har införlivat FN:s handikappkonvention i den egna lagstiftningen.

Susanne Berg

www.inclusion-international.org

Amerikanskt val ur funkisperspektiv

För första gången anordnades ett forum där de amerikanska presidentkandidaterna fick presentera sin funkispolitik. Fem presidentkandidater deltog personligen, en via ombud och en sjunde per telefon. Det dagslånga evenemanget kunde följas direkt via webben för alla intresserade och kan ses i efterhand genom nedladdning. Det ledde också till ett stort medieintresse. Forumet arrangerades

av Granite State Independent Living Center tillsammans med en sammanslutning av handikapporganisationer från New Hampshire. Mer än femton av USA:s största handikapporganisationer sponsrade evenemanget.

Forumet är en del av den amerikanska handikapprörelsens kampanj inför presidentvalet 2008. AAPD är USA:s största organisation för personer med alla sorters funktionsnedsättningar. Organisationens hemsida innehåller en aktionscentral. Här presenteras kandidaternas uttalanden i funkisfrågor. Man skickade också,

tillsammans med bland andra den amerikanska sammanslutningen av Independent Living Centras, ut en enkät till samtliga 16 presidentkandidater. Svar publiceras på hemsidan. Kampanjen sätter fokus på funktionshinder som en politisk fråga och ger medborgare med funktionsnedsättningar information inför valet.

Susanne Berg

www.aapd.com

Bokrecension: Dörren ska vara öppen för alla

Boken ger en inblick i det flerfaldiga förtrycket, den flerfaldiga diskrimineringen. Jag läser den med olika ögon. Som funktionshindrad ser jag omgående det vanliga förtrycket, den normala diskriminering som alla vi med funktionshinder utsätts för. Ingen av oss kan nog säga att vi har en bra kontakt med myndigheter, ingen av oss undgår att behöva slåss för våra rättigheter.

Men när jag läser med ögon som inte speglas av mitt eget funktionshinder ser jag andra dimensioner som jag inte behöver slåss mot. Bristen på information är det som genomgående uppfattas som ett stort problem och det i kombination med en språkbarriär som emellanåt verkar missbrukas från myndigheternas sida. Att vara invandrare och funktionshindrad eller funktionshindrad född i Sverige av invandrade föräldrar verkar per automatik leda till problem.

"Utan språket kan man inte få eller kräva sina rättigheter", säger Amina 24 år, från den iranska delen i Kurdistan. Intervjuerna andas även ett stort utanförskap. Som funktionshindrad kan jag själv känna ett utanförskap som skapas bland annat på grund av bristande tillgänglighet, fördomar och attityder. Här finner sig ett större utanförskap som verkar svårt att bryta ner. Det uppkommer inte endast

av språkbarriärer utan även för att det inte finns någon att identifiera sig med. Shanga, 22 år, från iranska delen av Kurdistan säger: "Jag har inte sett en enda invandrare, speciellt inte en kurd från Iran eller Irak som är CP-skadad, döv eller hörselskadad, jag har inte sett det. Också när jag gick på internat var jag den enda på den skolan som var invandrare eller kurd och hörselskadad."

I vissa av intervjuerna framgår även att det finns en skam att ha ett funktionshinder eller att vara förälder till ett funktionshindrat barn – något som inte gör tillgängligheten till samhället lättare.

"Dörren ska vara öppen för alla", säger mycket till alla, oavsett funktionshinder eller ej, oavsett etnisk bakgrund. Den skulle mycket väl kunna användas som ett utbildningsmaterial på försäkringskassor och i kommunerna för att motarbeta den tysta diskriminering som så många känner av.

En fråga som dök upp hos mig var varför ingen av de intervjuade var med i en handikapporganisation? Inte ens genom dem kan de då få information som är viktig.

Gunilla Hårdberg

Faktaruta

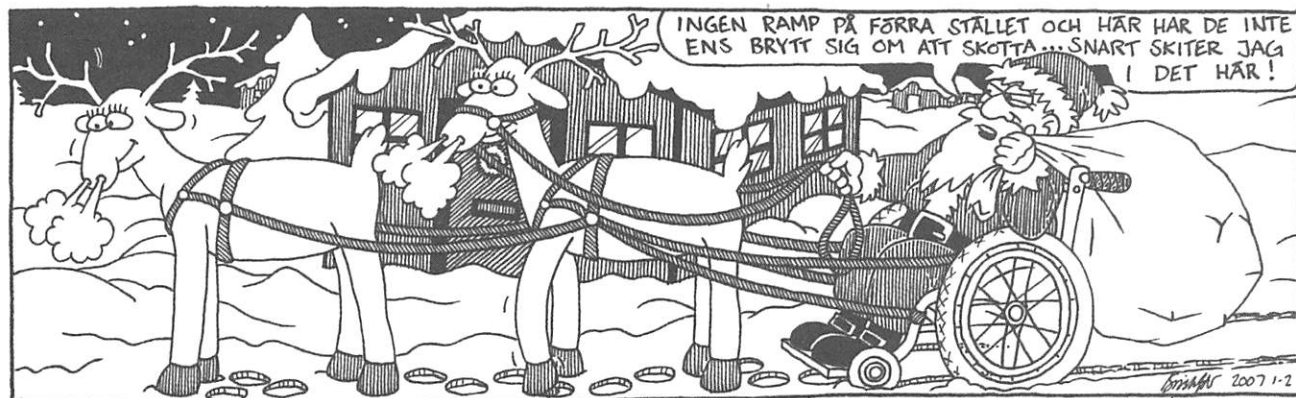
En bok som belyser situationen för funktionshindrade kurder i Sverige.

Publicerad inför en konferens i Fittja hösten 2007.

Författare: Farhad Jahanmahan

Förlag: Mångkulturellt centrum

PÅ SPANING MED JACK BLIND

Posttidning B

STIL

Arenavägen 63

121 77 Johanneshov

DOROTHEE RIEDEL RATZKA

PETERSÉNS VÄG 2
127 41 SKÄRHOLMEN

12700
LOKAL

Z:CO BILD: WALTER HIRSCH HAR FOTOGRAFERAT YASMIN JUNGSTEDT

Vi ser på dig lite annorlunda.

Sådant som rullstolar, proteser och vita käppar saknar betydelse för oss som arbetar på Stil. Kanske beror det på att de flesta av oss själva har ett funktionshinder.

Det gör att vi förstår nyanserna i ett liv med personlig assistans. Vi vet till exempel hur det känns att bli så beroende av andra människor att man slutar att försöka själv.

Därför vet vi också att det bara är du som kan förändra ditt liv.

En av de mest utvecklande förändringarna är att själv bli arbetsledare för sina assistenter. Ansvaret blir större, men möjligheterna fler.

Välkommen att ta reda på hur många. Ring 08-506 221 50 så berättar vi mer om nästa utbildningstillfälle. Eller besök www.stil.se

STIL
STIFTARNA AV INDEPENDENT LIVING I SVERIGE